

**BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARIGA BUGUNGI KUN TALABIGA
KO'RA DARSLARNI ZAMONAVIY TALABLAR ASOSIDA TASHKILLSH
YUZASIDAN USLUBIY TAVSIYALAR**

Djalolova Nozimaxon Muhammadaliyevna

Farg'ona viloyati Farg'ona tumani 22-sonli o'rta ta'lim maktabi

Boshlang'ich ta'lim o'qituvchisi

Annotatsiya. Uslubiy tavsiyada boshlang'ich sinf darslarida interfaol o'yinlarning o'rni va ahamiyati hamda ularning qo'llash va foydalanish o'quvchini ushbu o'yin orqali og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda yoritilgan.

Kalit so'zlar. O'z-o'zini baholash va tafakkur o'yinlari, ta'limiy o'yinlar, interfaol o'yinlar, didaktik o'yinlar, badiiy o'yinlar, harakatli o'yinlar, interfaol metodlar, pedagogika texnologiya ta'limiy o'yinlar.

Boshlang'ich ta'limda ta'limiy, didaktik hamda ertak usulida darslarni tashkil etish o'quvchilarni aqliy faoliyatiga tezroq kirishishlari adabtatsiya hosil qilishlariga ham ko'mak beradi. O'tilgan darsni mustahkamlashda yoki yangi darsni boshlanishida ta'limiy interfaol o'yinlardan foydalanib o'quvchilarni qiziqishlarini darsga yanada oshirish mumkin. Ta'limiy interfaol o'yinlarning ahamiyati boshlang'ich ta'limda qo'llash yaxshi samara beradi. Ta'limiy o'yin boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'lum sifatlarni shakllantirish uchun o'qituvchilar tomonidan qo'llaniladigan usuldir. O'yin vositasi bilan o'quvchilarning bilimlarini o'zlashtirish jarayoni mustahkamlanadi, shuningdek bolalarda muomala madaniyati shakllanadi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ta'lim jarayoniga qiziqishini yanada oshiradi. Mazkur didaktik metodlardan foydalanish yaxshi samara beradi.

O'quvchilarning fikr doirasi, ongi, dunyoqarashlarini o'stirish, ularni erkin tinglovchidan erkin ishtirokchiga aylantirmoq nihoyatda muhimdir. O'qituvchi darsda boshqaruvchi o'quvchilar esa, ishtirokchiga aylanmog'i lozim. Ana shu vazifani uddalashda innovatsion faoliyat ustunligi ko'p qirrali samara keltiradi. Talim jarayonida ilg'or pedagogik texnologiyalarni faol qo'llash, talim samaradorligini oshirish, tahlil qilish va amaliyotga joriy etish bugungi kunning muhim vazifalaridan biridir.

Boshlang'ich talim umumtalim maktablarining bosh bo'g'ini bo'lgani sababli ana shu jarayonda o'quvchi shaxsining mukammal rivojlanib borishiga ko'proq etibor berish lozim. Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining masuliyatlari cheksizdir. Ular maktab ostonasiga endigina qadam qo'ygan o'quvchilarni maktab hayotiga ko'niktirib, zamonaviy bilim olishlariga yo'l ochib beradilar. Bolalarning o'qishga munosabatlari,

aqliy salohiyatlari ana shu davrda shakllanadi. Bu ham boshlang_ich sinf o'qituvchilarining vazifasi masuliyatli ekanligini ko'rsatadi.

“So‘zlar tahlili” ta‘limiy o‘yin

№	Yangi so‘z hosil qiling	Bo‘gin	Tovush	Unli tovush	
1.	Ish	-chi	2	5	2
2.		-la	2	5	2
3.		-lab	2	6	2

“So‘zlar tahlili ta‘limiy o‘yini” o‘quvchilarni nutqi, fikrlash doirasi, muomala madaniyatini shakllanishida yaxshi samara beradi. Bu o‘yindan o‘qish, ona tili, odobnoma mehnat, tabiat, darslarida ham keng foydalanish mumkin. O‘yin qoidasi: Gul so‘ziga qo‘shimcha qo‘shish orqali yangi so‘zni hosil qiladilar, so‘ng hosil bo‘lgan yangi so‘zni bo‘g‘in va tovush tomonidan tahlil qilib kerakli jadvalga yozib chiqadilar.

“Bo‘g‘in o‘yini” metodi - O‘quvchilarning tez fikrlashini oshirish, so‘z boyigini boyitish maqsadida o‘tkaziladi. Bunda birinchi aytilgan so‘zning oxirgi bo‘g‘ini keyingi so‘zning birinchi bo‘g‘iniga to‘g‘ri kelishi kerak bo‘ladi. Masalan: maktab – tabrik, rassom – somsa, ota – ta‘zim, vatan – tanla.

“Kun va tun” metodi – o‘qituvchi uka so‘zini alohida yozib, bolalarga: “So‘zni ko‘rib olib, ko‘zinizni yuming”, - deydi va u harfini a harfi bilan almashtirib: endi ko‘zingizni oching, so‘zdagi o‘zgarishni topishini aytadi. O‘quvchilar u harfini almashishi natijasida, aka so‘zi paydo bo‘lganligini aytishadi. Bu o‘yin bir necha marta takrorlangach, so‘zlar murakkablashtirilishi mumkin.

“G‘alati bog‘” metodi – Biror narsani eslayotganimizda nima sodir bo'ladi? Javob to'liq tushunilmagan. Biroq, miya ko'rish texnologiyasi ma'lumotlarning turli turlarini yodga olganda, miyaning turli qismlari neyronlari faollashtirilganligini aniqlash imkonini beradi. Bizda bir xotira yo‘q. Va bir nechta tizimlar mavjud va ularning har biri o'z roliga ega, biroq xotira rivojlantirishning usullari va metodlari yaxshilanishga yordam beradi. Bunda o‘quvchilarga qisqa vaqtda rasmlar ko‘rsatiladi.

"Yashirin so‘zlarni toping" metodi. Harflardan "yashirin" so'zlarni topish taklif etiladi: sunshinmashinasi prstyurozaevncidzharamylrkvtsumkaldchevrybay

(quyosh, stol, deraza, mashina, atirgul, issiqlik, sumka, baliq.)

"Shoshiling, adashmang" metodi. (O‘yin uchun turli xil narsalar kerak. O'yin diqqatni almashtirishga qaratilgan). Ekran ortida uy egasi turli xil narsalarga ega: qizil tasma, oq bayroq, yashil doira, sariq kvadrat, o'yinchoq it. Taqdimotchi turli xil narsalarni navbat bilan ko'rsatadi. Bolalar ushbu ob'ektni muayyan (ushbu ob'ektga tayinlangan) harakat bilan tasvirlashlari kerak: qizil lenta - uni silkitib qo'ying; oq bayroq - turmoq; yashil doira - atrofingizdagi doira; sariq kvadrat - o'tirish; o'yinchoq - it - dumini silkit.

"**Kim eng ehtiyotkor**" metodi. O'qituvchi o'quvchilarga ertak o'qib beradi va unda "L" yoki "T" tovushlari bilan ishtirok etgan so'zlar sonini hisoblashni so'raydi. Bu esa o'quvchilardan tinglashdan tashqari, matematik tezlikni ham talab qiladi.

"Baliq skeletil texnologiyasi. Ushbu texnologiya baliq model chizmasi orqali namoyish etilib, bunda o'quvchilar o'rtaga tashlangan muammoni har tomonlama ochib berishga harakat qiladilar. Baliq skeleti chizmasi vatmanga chizilib uning tepa qismiga yechilishi kerak bo'lgan muammo yoziladi. pastki qismiga muammoni hal etilish yo'llari yozib boriladi. Masalan, yo'l harakati darslarida "Yo'l qoidalaril mavzusida" Svetofor nima uchun kerak?" muammosi qo'yilsa, bolalar o'z fikrlari bilan baliq skeletini boyitib boradilar. Bu usul orqali o'quvchilar mustaqil, keng, ijodiy, tanqidiy fikrlashga o'rganadilar.

"Venn diagrammasi. Ushbu texnologiya ona tili, o'qish darslarida o'tilayotgan mavzu haqida o'z fikriga ega bo'lish, matn bilan ishlash, o'rganilgan materialni yodida saqlash, so'zlab berish, fikrini erkin holda bayon etish, hamda dars mobaynida o'qituvchi tomonidan barcha o'quvchilarni baholay olishga qaratilgan metodlardan biridir.

Xulosa qilib aytganda, innovatsion texnologiyalardan foydalanib, o'tilgan darsda o'quvchilar o'z qobiliyati va imkoniyatlarini namoyish qilishga erishadilar, jamoa bilan ishlash malakasiga ega bo'ladilar, o'z g'alar fikrini hurmat qilishni o'rganadilar. Bu esa, darsning samaradorligini oshirib, ta'lim sifatini kafolatlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Muxina V.S Bolalar psixologiyasi. - M.: OOO Aprel Press YoAJ nashriyoti EKSMO Press, 2000
2. Tojiev M va boshqalar. Pedagogik texnologiya: Zamonaviy ilmiy-nazariy asosi. T.: 2008.
3. Internet saytlari, www.ziyonet.uz, www.google.uz, www.pedagog.uz, ww.biology.com